

Vragen en antwoorden irrigatiewater en bodemkwaliteit moestuinen

1 Kan ik veilig uit mijn tuin eten?

Het RIVM concludeerde in maart 2018 dat het in principe veilig is om uit eigen tuin te eten. Voor moestuinen binnen 1 kilometer van de fabriek geldt het advies dit met mate te doen. Die conclusie is gebaseerd op wat er daadwerkelijk in de gewassen is gemeten en de hoeveelheid GenX en PFOA die mensen binnenkrijgen door levenslange consumptie van deze gewassen. De conclusie van het eerdere gewasonderzoek is niet aangepast met dit tussenbericht.

2 Hoeveel is er gemeten?

In het tussenbericht zijn geen metingen opgenomen. Het RIVM geeft een voorlopig advies af op basis van voorlopige resultaten.

3 Waar is er precies gemeten?

Het betreft hier een onderzoek van het RIVM. Het RIVM heeft met de betreffende moestuineigenaren afspraken gemaakt om te bemonsteren. In het kader van privacy is het niet aan ons om die gegevens openbaar te maken. Donderdagochtend zijn de deelnemers aan het onderzoek voor zover mogelijk persoonlijk geïnformeerd. De waterschappen hebben geassisteerd bij het bemonsteren van de sloten. De resultaten van het onderzoek zijn door het RIVM ook met hen gedeeld.

4 Wat betekent dit voor andere regio's en andere sloten?

De voorlopige conclusies van het RIVM gelden specifiek voor die vier locaties waar in dit onderzoek sterk verhoogde concentraties GenX en/of PFOA in het sloot en/of opgevangen regenwater zijn gemeten. Er is geen algemeen advies om niet te beregenen met slootwater of opgevangen regenwater. Deze uitkomsten zeggen ook niets over de situatie op andere locaties.

5 Honden zwemmen in of drinken uit de sloot, mensen komen mogelijk in contact met het water. Kan dat kwaad?

Het tussenbericht meldt hier niets over. In recent onderzoek in oppervlaktewater in Zeeland, waar ook verhoogde gehalten GenX zijn aangetroffen door een breuk in een persleiding, concludeerde het RIVM dat het risico op de waargenomen locaties voor mens, dier en milieu laag is. Omdat de situatie in Zeeland niet hetzelfde is, kan niet met zekerheid worden gesteld dat dit hier ook het geval is.

6 Hoe zit het met veehouderijen in dit gebied?

Op de betreffende locaties zijn geen veehouderijen gevestigd. Mogelijk dat er hobbymatig enkele dieren grazen en drinken, maar dat betreft zeker geen grootschalige of bedrijfsmatige veehouderij. Het RIVM heeft het advies met betrekking tot veedrenking volledigheidshalve wel opgenomen in het bericht.

7 Hoe kan het dat GenX en PFOA in slootwater en opgevangen regenwater zijn aangetroffen?

In alle metingen is GenX en PFOA aangetroffen, ook in de referentielocatie ver buiten de regio. De meest logische en aannemelijke verklaring voor de verhoogde concentraties in onze regio is het neerslaan van luchtuitstoot door voorheen DuPont en nu Chemours. Maar het tussenbericht van het RIVM doet daar geen uitspraken over.

8 Welk ander onderzoek vindt plaats?

Onlangs heeft het NVWA aangekondigd dat zuivel, eieren en kuilgras uit de Alblasserwaard onderzocht wordt op PFOA en GenX. Verder willen de betrokken gemeenten dat het oppervlaktewater in de regio verder onderzocht wordt. Ook willen zij nader onderzoek doen naar hoe deze stoffen in het opgevangen regenwater terecht komen en of daar maatregelen tegen te nemen zijn.

9 Geldt het advies voor irrigatiewater voor iedereen?

Het advies geldt alleen voor de betreffende locaties met sterk verhoogde waarden.

10 Zitten de verhoogde concentraties In het regenwater?

In één geval zijn sterk verhoogde waarden gemeten in het opgevangen regenwater. Dat is bijvoorbeeld regenwater dat van daken afspoelt en via een regenpijp in een regenton terecht komt. Eerder werd al bekend dat luchtdepositie plaats vindt: uitstoot van GenX (en PFOA in het verleden) die neerslaat op de bodem. Sloten en regentonnen zijn plekken waar veel afwatering terecht komt, en dus ook deze stoffen.

11 Het gewasonderzoek betrof tien moestuinen, dit onderzoek elf. Hoe komt dat?

Op verzoek van de gemeente Sliedrecht is een moestuin locatie in Sliedrecht toegevoegd aan het onderzoek.

12 Waarom communiceren jullie met een tussentijds bericht en niet pas als het rapport definitief is?

Het RIVM heeft ons op de hoogte gesteld van de voorlopige resultaten en een bijbehorend voorlopig advies. Wij vinden dat we het als gemeenten verplicht zijn onze inwoners zo goed en transparant mogelijk te informeren, daarom kiezen we ervoor hier direct actief over te communiceren. We snappen dat er nog veel vragen en onzekerheden zijn. Maar dat is voor ons geen reden onze inwoners niet te informeren met wat we wél weten.